

๔๓

รับทำเสียเถิด
ก่อนจะสายเกินไป

บุคคลใดไม่คำนึงถึงหนาวร้อน
อดทนให้เหมือนหญ้า
ทำกิจที่ควรทำด้วยเรี่ยวแรงของลูกผู้ชาย
บุคคลนั้นย่อมไม่เสื่อมจากความสุข

รีบทำเสียเถิดก่อนจะสายเกินไป

๓๗๖

เราทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ มีสิ่งที่ต้องศึกษาควบคู่กันไป ๒ ประการ คือ การศึกษาหาความรู้ในทางโลก และการศึกษาวิชาในทางธรรม การศึกษาทางโลก เพื่อให้เรารู้จักแสวงหาปัจจัยสี่มาหล่อเลี้ยงให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ ส่วนการศึกษาทางธรรม นั้น มีเป้าหมายเพื่อฝึกฝนอบรมจิตใจของเราให้สะอาดบริสุทธิ์ เพื่อจะได้เข้าถึงแหล่งแห่งความรู้ที่สมบูรณ์ เป็นความรู้เพื่อความ สุข เพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง ซึ่งเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของทุกชีวิต

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค ความว่า

“โย จ สัตถุจ อุณฺหุจ ตินา ภียโย น มนฺยติ
กรํ ปุริสกิจฺจานิ โส สุขา น วิหาติ

บุคคลใดไม่คำนึงถึงหนาร้อน อดทนให้เหมือนหน้ำ ทำกิจที่ควรทำด้วยเรี่ยวแรงของลูกผู้ชาย บุคคลนั้นย่อมไม่เสื่อมจากความ สุข”

พุทธพจน์บทนี้ พระองค์ตรัสสอนพุทธบริษัทว่า ให้มีความอดทน และให้มีความเพียรในการทำกิจที่ควรทำให้สำเร็จ ล่วงไป โดยไม่มีข้อแม้ ข้ออ้าง และเงื่อนไขใดๆ เช่น ไม่อ้างว่า หนาวเกินไป หรือร้อนเกินไปเลยไม่อยากทำงาน แต่ให้ขยัน

รีบทำเสียเถิดก่อนจะสายเกินไป

๓๗๓

หมั่นเพียร และอดทน อย่างน้อยที่สุดก็ให้อดทนเหมือนกับ ต้นหญ้า ที่ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพดินฟ้าอากาศอย่างไร จะร้อนจะหนาวแค่ไหน ก็ยังคงเจริญเติบโต แพร่พันธุ์ไปได้ไม่หยุดยั้ง ฉะนั้น

คำว่า “กิจที่ควรทำ” หมายถึง การประกอบธุรกิจการทำงาน การศึกษาเล่าเรียน หรือการทำงานในครอบครัวที่เป็นไปเพื่อการ ดำเนินชีวิต กับกิจที่แท้จริงในการเกิดมาเป็นมนุษย์ คือ การ ขจัดกิเลสอาสวะให้หลุดร่อนออกจากใจ เหลือไว้แต่ความ บริสุทธิ์ล้วนๆ ผู้มีความอดทน ขยันหมั่นเพียรในการทำกิจทั้ง ๒ อย่างนี้ให้ลุล่วงไปได้ ด้วยกำลังความรู้ความสามารถทั้งหมด ที่มีอยู่ ย่อมจะไม่เสื่อมจากความสุขที่จะพึงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเพียรในการปฏิบัติธรรมทำใจให้หยุดให้นิ่ง ให้เข้าถึง พระธรรมกาย ซึ่งเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต จะเป็น ต้นทางนำไปสู่พระนิพพานอันเป็นเอกัตถบรมสุข ซึ่งเป็นสุดยอด แห่งความปรารถนาที่แท้จริงของมนุษย์ทุกๆ คน

*ในอาร์พาวัตถุสูตร พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถึงเหตุที่ ทำให้คนปรารถนาคความเพียรไว้ ๘ ประการ คือ ก่อนลงมือทำงาน ก็ให้เตือนตนเองว่า เดี่ยวเราต้องทำงานแล้ว ในขณะที่เรากำลัง ทำงานอยู่นั้น คงไม่่ง่ายนักที่จะฝึกฝนจิตใจตามคำสั่งสอนของ

รีบทำเสียเถิดก่อนจะสายเกินไป

๓๗๘

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าได้ ดังนั้นเราต้องรีบปรารภความเพียร ตั้งแต่ตอนนี เพื่อจะได้บรรลุธรรมที่ยังไม่บรรลุ เพื่อให้แจ้งใน ธรรมที่ยังไม่ทำให้แจ้ง หลังจากงานเสร็จแล้ว ให้สอนตนเองว่า ในขณะที่เรากำลังทำงานอยู่นั้น ไม่สามารถฝึกฝนจิตใจตาม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้อย่างเต็มที่ แต่ตอนนี้เราได้ ทำงานเสร็จแล้ว ต้องเร่งรีบปรารภความเพียรจะดีกว่า

ก่อนออกเดินทาง ก็ให้สอนตนเองว่า เตียวเราจะต้อง เดินทางแล้ว ในขณะที่เรากำลังเดินทาง คงไม่ถ่วงน้ำหนักที่จะฝึกฝน ใจให้หยุดนิ่งตามที่พระพุทธองค์สอนไว้ ดังนั้นเราต้องรีบปรารภ ความเพียรตั้งแต่ตอนนี้ แล้วจึงออกเดินทาง หลังจากเดินทาง แล้ว ให้เตือนตนเองว่า ในขณะที่เรากำลังเดินทางอยู่นั้น เรา ไม่ได้ฝึกใจตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์อย่างเต็มที่ ตอนนี้ เรากลับจากการเดินทางแล้ว ต้องรีบปรารภความเพียรโดยทันที

ถ้าวันไหนออกไปบิณฑบาต แล้วได้อาหารมาน้อย ก็ให้ เตือนตนเองว่า วันนี้เราได้ภัตตาหารมาน้อย เมื่อฉันน้อยร่างกาย ก็ปลดปล่อยเบาสบาย เหมาะแก่การทำความเพียร ดังนั้นเรา จะรีบปรารภความเพียรเสียตั้งแต่ตอนนี้ ขณะร่างกายของเรา กำลังเบาสบาย วันใดบิณฑบาตแล้วได้อาหารมามาก เพียงพอ

รีบทำเสียเถิดก่อนจะสายเกินไป

๓๓๕

แก่ความต้องการของร่างกาย ให้สอนตนเองว่า เวลานี้ภัตตาหาร
อุดมสมบูรณ์ ร่างกายเรากำลังคล่องแคล่ว ควรแก่การปรารภ
ความเพียร เพราะฉะนั้นเราจะรีบทำความเพียรตั้งแต่ตอนนี้
ในขณะที่ยังมีเรี่ยวแรง สุขภาพร่างกายยังสมบูรณ์แข็งแรงอยู่
เหมาะสมต่อการทำความเพียรยิ่งนัก

เวลาที่ป่วยไข้ไม่สบาย ก็ให้สอนตนเองว่า ตอนนี้อย่าง
เจ็บป่วยไม่มากนัก ต่อไปอาจทรุดหนักมากกว่านี้ ถ้าป่วยหนัก
คงทำใจหยุดใจนิ่งได้ยาก ดังนั้นเราจะรีบทำความเพียรตั้งแต่
ตอนนี้ เมื่อหายจากป่วยไข้ ก็เตือนตนเองว่า เราพึ่งหายจาก
เจ็บป่วยได้ไม่นาน ร่างกายยังอ่อนแออยู่ โรคของเราอาจกลับ
กำเริบขึ้นมาอีกก็ได้ ดังนั้นเราจะรีบปรารภความเพียรตั้งแต่
ตอนนี้ ในขณะที่โรคยังไม่กำเริบหนัก เพื่อจะได้บรรลุธรรมที่ยัง
ไม่ได้บรรลุ และเพื่อให้แจ้งธรรมที่ยังไม่ทำให้แจ้ง

ใครก็ตามที่รู้จักสอนตนเองเช่นนี้ นับว่าเป็นผู้ไม่ประมาท
ในชีวิต เป็นผู้ที่ดินอยู่ในท่ามกลางหมู่ชนที่หลับใหล ขยันปรารภ
ความเพียรเจริญสมาธิภาวนาอยู่เสมอ ลักวันหนึ่งจะต้องสมหวัง
ดังใจปรารถนาได้พระรัตนตรัยมาเป็นที่พักพิง ได้บรรลุวัตถุประสงค์
ของชีวิต เหมือนกับหญิงชราคนหนึ่งในอดีต เรื่องมีอยู่ว่า

รีบทำเสียเถิดก่อนจะสายเกินไป

๓๘๐

*หญิงชราคนนี้เป็นชาวเมืองสาวัตถี นางมีลูกหลายคน ลูกชาย ๗ คน ลูกหญิง ๓ คน เมื่อลูกๆ เติบโตต่างก็แต่งงาน มีครอบครัวกันไป ครั้นสามีของหญิงชราเสียชีวิตลง ลูกๆ ต่างมารบเร้าให้แม่แบ่งสมบัติให้ แม่จึงแบ่งสมบัติให้กับลูกทุกคนเท่าๆ กัน แล้วไปพักอาศัยอยู่กับลูกชายคนโต พักไปได้เพียง ๒-๓ วัน ลูกสะใภ้ก็พูดเปรยๆ ว่า “แม่มาอยู่แต่บ้านหลังนี้ ไม่ยอมไปอยู่กับลูกคนอื่นบ้าง อย่างกับแบ่งสมบัติให้ลูกคนนี้มากกว่าคนอื่น อย่างนั้นแหละ”

หญิงชราถูกลูกสะใภ้ว่ากระโทบอย่างนั้น ก็รู้สึกสะเทือนใจ จึงย้ายไปอยู่กับลูกชายคนที่ ๒ เมื่อไปอยู่บ้านลูกชายคนที่ ๒ นางต้องเจอเหตุการณ์ทำนองเดียวกันอีก ลูกสะใภ้คนที่ ๒ พูดกระโทบกระเทียบ หญิงชราจึงย้ายไปอยู่บ้านลูกคนถัดไป แต่ก็ต้องพบกับเหตุการณ์ทำนองเดียวกัน นางคิดว่า จะมีประโยชน์อะไรกับการอยู่ในเรือนที่คนไม่ต้องการให้เราอยู่ด้วย จึงตัดสินใจไปบวชในสำนักของภิกษุณี เมื่อบวชแล้วได้ชื่อว่า พุพุตติกาเถรี แปลว่า พระเถรีผู้มีลูกหลายคน

พุพุตติกาเถรีรู้ว่าตนเองเป็นคนชรา เรี่ยวแรงที่จะประพฤติปฏิบัติธรรมมีแต่จะลดน้อยถอยลงไปเรื่อยๆ นางจึง

รีบทำเสียเถิดก่อนจะสายเกินไป

๓๘๑

ไม่ประมาณ ได้ปรารภความเพียรตลอดทั้งคืน เวลาเดินจงกรมในที่มืด ก็เอามือจับต้นไม้เพื่อป้องกันไม่ให้หกล้ม ส่วนใจก็จดนิ่งอยู่กลางกายไม่ถอนถอย พระบรมศาสดาทรงทราบความตั้งใจอันแน่วแน่ของนาง ทรงแผ่พระรัศมีไปเหมือนประทับอยู่ตรงหน้าของพหูสูตรติกาเถรี แล้วตรัสว่า “ชีวิตของผู้ที่ไม่เห็นธรรม แม้จะอายุยืนถึง ๑๐๐ ปี ก็ไม่ประเสริฐ ส่วนชีวิตของผู้ที่เห็นธรรมแล้ว แม้จะมีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ยังประเสริฐกว่า” พหูสูตรติกาเถรีได้ปล่อยใจไปตามกระแสพระธรรมเทศนา และบรรลुธรรมเป็นพระอรหันต์ ทันทิที่พระบรมศาสดาตรัส พระคาถาจบลงนั่นเอง

เราจะเห็นว่า ความเพียรในการทำใจหยุดนิ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นกิจสำคัญของชีวิต ส่วนการประกอบธุรกิจการงาน การศึกษาเล่าเรียนนั้น เป็นส่วนที่จะมาสนับสนุนให้การสร้างบารมีของเราเป็นไปได้อย่างสะดวกสบาย เพราะฉะนั้น ให้ทุกท่านทำกิจทั้ง ๒ อย่างควบคู่กันไปพร้อมๆ กัน ขณะทำงานหรือทำธุรกิจก็ตรีกธรรมะไปด้วย ข้างนอกเคลื่อนไหว ข้างในหยุดนิ่ง ฝึกอย่างนี้กันไปทุกวันเลย ทำให้ใจให้คุ้น แล้วจะได้ชื่อว่า ทำงานไม่คั่งค้าง ทั้งงานหลัก และงานรอง สองประสาน เดียวงานก็สำเร็จ ทางโลกก็ประสบความสำเร็จ ทางธรรมก็เข้าถึงพระธรรมกาย

รีบทำเสียเถิดก่อนจะสายเกินไป

๓๘๒

ดังนั้น ให้หมั่นฝึกทำใจหยุดใจนิ่งกันทุกๆ วัน เพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกายให้ได้ แล้วอย่าทำคนเดียว ให้ไปชักชวนญาติสนิทมิตรสหายมาประพาศปฏิบัติธรรมร่วมกันด้วย จะได้เป็นกำลังใจในการสร้างความดีแก่กันและกัน ทำบ้านของเราให้เป็นบ้านกัลยาณมิตร เป็นจุดกำเนิดแห่งความสว่างไสว ที่จะแผ่ขยายไปเป็นสันติสุขของโลกต่อไป

